

Stanovisko z vlastní iniciativy Výboru regionů – Politika v oblasti lesnictví: cíle 20/20/20

(2010/C 141/09)

VÝBOR REGIONŮ

- kladně hodnotí řadu politických činností a iniciativ EU, které v důsledku zavazují členské státy ke koordinaci prvků jejich vnitrostátní politiky v oblasti lesnictví s cíli EU;
- upozorňuje na velký, stále ne zcela využitý, potenciál odvětví lesnictví a dřevařství k uskutečnění cílů EU pro rok 2020 a domnívá se, že by měla být dále prozkoumána možnost využít příjmy ze systému obchodování s emisemi na podporu iniciativ v této oblasti;
- zdůrazňuje význam podpory multifunkčního lesního hospodářství;
- velmi oceňuje iniciativy EU omezující odlesňování a degradaci lesů; upozorňuje na podíl drobného roští a zelené dřevní hmoty na biomase získávané v EU, které obsahují téměř 90 % rezervoáru stopových prvků přijímaných rostlinami při asimilaci a procesu vytváření dřevní hmoty. To může vést k neúrodnosti těchto biotopů;
- plně souhlasí s podporou používání dřeva a dalších lesních produktů z udržitelně spravovaných lesů. Týká se to zejména energie a surovin; vyzývá, aby se na jednotlivých úrovních rozhodování zvažilo možné datum zavedení povinné certifikace na území EU;
- doporučuje podporovat regiony, které provádějí udržitelnou politiku v oblasti lesnictví, jež napomáhá zmírnění změn klimatu: pobídky pro hospodářské subjekty v podobě úlev na daních, podílu na inovačních nákladech, preferenčních dohod na nákup produktů pocházejících z lesního hospodářství, technické a technologické pomoci a také podílu na nákladech vzniklých v souvislosti s ochranou životního prostředí.

Zpravodaj: pan Adam BANASZAK (PL/UEN-EA), člen sejmiku Kujavsko-pomořského vojvodství

I. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

VÝBOR REGIONŮ,

Hlavní doporučení

1. poznamenává, že lesy zabraňují změnám klimatu díky tomu, že ukládají více než polovinu světových zásob oxidu uhličitého do biomasy, což znamená, že jejich degradace a odlesňování území ohrožuje životní prostředí i klima. S tím je spojena naprostá nutnost provádět udržitelnou politiku v oblasti lesnictví;

2. domnívá se, že přírodní ekosystémy jsou v křehké rovnováze a rozmanitost rostlinných a živočišných druhů je zásadní pro naše zdraví a prosperitu. Původní nebo přirozená lesnatá území jsou významnými stanovišti a musejí být řízena v souladu s lesní a regionální právní úpravou. Členské státy a regiony by proto měly mít možnost se rozhodnout, že jsou proti vysazování geneticky modifikovaných stromů a rostlin;

3. vítá podporu, kterou Evropská komise dává využití lesní biomasy k výrobě energie, a podporu této činnosti Stálým lesnickým výborem, což přináší výsledky v podobě nárůstu – i když stále příliš malého – podílu tohoto paliva na výrobě energie z obnovitelných zdrojů. Zároveň upozorňuje na podíl drobného roští a zelené dřevní hmoty na biomase získávané v EU, které obsahují téměř 90 % rezervoáru stopových prvků přijímaných rostlinami při asimilaci a procesu vytváření dřevní hmoty. Příliš velký podíl může vést k neúrodnosti těchto biotopů. Je to třeba zohlednit také při výběru způsobu těžby dřeva. Na kritických lesních lokalitách již chudých na živiny by měly větve a drobné roští zůstat na místě kácení, příp. v lese;

4. upozorňuje na velký, stále ne zcela využitý, potenciál odvětví lesnictví a dřevařství k uskutečnění cílů EU pro rok 2020, konkrétně pak na možnost mnohem většího nárůstu podílu lesní biomasy jako suroviny a materiálu na výrobě energie, včetně výsadby rychle rostoucích stromů. Konstatuje, že využívání látek a energie ze dřeva působí proti změně klimatu díky ukládání uhlíku (dřevo jako zásobárna uhlíku), úspoře výrobní energie ve srovnání s jinými stavebními materiály, úspoře energie na vytápění v zimě a na chlazení v létě (dřevěné izolační látky) jako náhrada fosilních zdrojů energie při výrobě tepla a elektřiny (dřevěná paliva, tepelné využití starého dřeva). Měla by být dále prozkoumána možnost využít příjmy ze systému obchodování s emisemi na podporu těchto a dalších iniciativ;

5. považuje za nezbytné zvýšení dynamiky lesního hospodářství potřebné z hlediska intenzifikace výroby stavebního dřeva, což zároveň zvyšuje produkci energetického dříví;

6. vzhledem k neexistující společné politice v oblasti lesnictví kladně hodnotí přijetí akčního plánu EU pro oblast lesního hospodářství na období let 2007–2011 jako správného směru činností Evropské komise. Současně doporučuje, aby byly ihned zahájeny práce na vytvoření právního a strukturálního rámce pro meziodvětvové činnosti Evropské komise týkající se lesů, což by umožnilo koordinaci činností v této oblasti po roce 2011. Kromě akčního plánu na další roky by mohla být vytvořena koordinační instituce pro oblast lesnictví;

7. podporuje informování a školení vlastníků lesů, pokud jde o možnosti lesního hospodářství provozovaného v souladu se zásadami udržitelného rozvoje, a tedy zohledňujícího jak ochranu biologické rozmanitosti, tak produkci kvalitních dřevin a možnost vysazovat rychle rostoucí dřeviny využívané k energetickým účelům. Doporučuje, aby vlastníkům takových lesů byla poskytnuta dostatečná poradenská a finanční podpora;

8. podporuje výzkum a vědecko-výzkumné iniciativy zaměřené na moderní technologie, jež umožňují získávat a produkovat dřevo s menším dopadem na životní prostředí (také z lesní výsadby spravované za účelem získávání energetického dřeva) než při použití tradičních metod, a na metody, které snižují náklady na řízení a současně umožňují udržitelný rozvoj;

9. vítá a oceňuje výsledky práce existujících systémů dobrovolné certifikace, podporuje její zachování a doporučuje ji rozsáhle podpořit jinými nástroji včetně finančních; později certifikace přispěje i jako nástroj k dalšímu zastavení přílivu dřeva a výrobků s nelegálním původem. Navrhuje, že tento krok by měl být součástí širšího tlaku na prosazení certifikace v globálním měřítku. Doporučuje, aby v souladu s iniciativami jako FLEGT (prosazování práva, správa a obchod v oblasti lesnictví) bylo zakázáno dovážet či vlastnit dřevo nelegálně produkované v zemích mimo EU. Současně upozorňuje na to, že se právní a ekonomické podmínky certifikace a programu Natura 2000 v jednotlivých zemích a regionech podstatně liší. Dále poukazuje na to, že certifikace výrobků ze dřeva ne vždy optimálně podporuje nadřazené cíle správy chráněných území. Proto doporučuje, aby právní předpisy tyto rozdíly a požadavky zohlednily podle zásad subsidiarity a proporcionality;

10. zdůrazňuje význam podpory multifunkčního lesního hospodářství, protože kromě základních úkolů souvisejících s produkcí dřeva mají lesy i jiné nevýrobní funkce značného lesnického a hospodářského významu, jsou to například: turistika, ochranná a rekreační funkce, myslivost, široce chápané využívání lesního podrostu a získávání specifických produktů (pryskyřice, tříslové kůry, korku atd.). Zvýšení hospodářského významu těchto nevýrobních funkcí spolu s rozšířením biologické rozmanitosti lokalit má kladný vliv na rozvoj venkovských oblastí;

11. upozorňuje na to, že je nutné, aby se místní a regionální orgány účastnily rozhodování o politice EU v oblasti lesnictví;

Nejúčinnější způsoby získávání biomasy k energetickým účelům

12. doporučuje, aby se na úrovni EU rozhodně zvýšila podpora vysazování rychle rostoucích lesních stromů, pěstovaných v souladu s environmentálně udržitelnými metodami k energetickým účelům, což povede k aktivizaci venkovských oblastí, vytvoří doplňkový trh práce a bude činitelem hospodářského rozvoje mikroregionu;

13. s ohledem na cíl 20/20/20 je nutné klást důraz na to, aby se všechny členské státy široce podílely na dodržování využívání biomasy k energetickým účelům tak, aby se dosáhlo plánovaného podílu energie z obnovitelných zdrojů na celkové výrobě energie; nicméně zdůrazňuje, že rozvoj energie ze dřeva by měl být rovněž v zájmu území, a to jak z hlediska nabídky paliva (specifická správa lesů v závislosti na charakteristikách území), tak poptávky (povzbuzení místního trhu s palivovým dřevem prostřednictvím veřejných a soukromých provozovatelů v území);

14. doporučuje dále podněcovat využívání lesní biomasy k výrobě energie s podporou Stálého lesnického výboru, navrhuje však, aby byla učiněna opatření, která omezí podíl drobného roští a zelené dřevní hmoty na biomase;

15. upozorňuje na to, že zájem o výrobu a využívání bioenergie z dřevní hmoty bude záviset na hospodářských podmínkách v členských státech, např. zdanění, a výši dotací na propagaci využívání dřevěného paliva a na způsobu zaměření této podpory. Tato podpora pomůže urychlit další rozvoj venkovských oblastí a povede k udržitelnému rozvoji přírodního prostředí na daném území. Apeluje na členské státy, aby ve své daňové politice nezaváděly nevýhodnější postavení biopaliv vůči fosilním palivům;

Navrhované směry činností v souvislosti s Akčním plánem na období let 2007–2011

16. velmi oceňuje iniciativy EU omezující odlesňování a degradaci lesů, jelikož tyto iniciativy zabraňují změnám klimatu a zmenšování oblastí, které se podílejí na fixaci oxidu uhličitého;

17. s uspokojením pozoruje výsledky monitoringu lesů prováděného v zájmu jejich ochrany, jelikož stav těchto lesů a jejich vitalita zaručují vysokou míru pohlcování skleníkových plynů a stabilizaci klimatu;

18. upozorňuje na stále lepší správu lesů v některých členských státech, v nichž se dodržuje hospodaření v rámci udržitelného rozvoje a zároveň i multifunkčnost lesů, přičemž se mimo jiné předchází požárům, a pro potřeby bioenergie se přiměřeným způsobem odstraňuje mrtvá organická hmota, a přitom se zohledňují zásady vyplývající z certifikací a programu Natura 2000;

19. kladně hodnotí řadu politických činností a iniciativ EU, které v důsledku zavazují členské státy ke koordinaci prvků jejich vnitrostátní politiky v oblasti lesnictví s cíli EU;

20. vzhledem k tomu, že větší zalesnění zvyšuje pohlcování oxidu uhličitého a v důsledku toho má příznivý vliv na stabilizaci klimatu, doporučuje Výbor regionů také, aby se v rámci politiky pro rozvoj venkova navýšily finanční prostředky určené na údržbu a zkvalitnění stávajících lesních porostů, na zalesňování půdy a příslušnou údržbu kultur. V této souvislosti trvá na tom, aby tato podpora byla vázána na podmínku, že tím nedojde ke zhoršení biologické rozmanitosti;

21. je si vědom toho, že v jistých státech či regionech EU jsou hlavní hrozbou pro zachování jejich lesních ekosystémů tvořených lesy a podrostem lesní požáry, které jsou vedle nepříznivých klimatických podmínek způsobovány i nadměrným hromaděním hořlavého materiálu z důvodu špatného využívání či opouštění lesních území kvůli malé ziskovosti, což způsobuje, že vzniklé požáry mají větší intenzitu a prudkost a je mnohem náročnější je uhasit. Je nutné podporovat a podněcovat preventivní lesní hospodaření, které by zvyšovalo odolnost lesních porostů vůči šíření ohně, a to prostřednictvím opatření na snižování objemu a úpravu dřevní hmoty a na vytváření a údržbu protipožárních pruhů. Biomasa vzniklá z těchto opatření musí být určena k výrobě energie z udržitelných zdrojů, čímž bude přispěno ke snížení emisí CO₂;

22. na základě dosavadních zkušeností s monitorováním škod v lesích způsobených požáry, zvyšováním množství škodlivého hmyzu, patogenních hub nebo negativního vlivu povodní, čímž dochází ke zhoršování zdravotního stavu a životnosti lesů, se domnívá, že je třeba vyzvat členské státy k dalšímu rozvoji monitorovací sítě;

23. doporučuje podporovat členské státy a regiony, které provádějí udržitelnou politiku v oblasti lesnictví, jež napomáhá zmírnění změn klimatu. Je třeba preferovat vnitrostátní, regionální a místní iniciativy zaměřené na zavádění pobídek pro hospodářské subjekty v podobě úlev na daních, podílu na inovačních nákladech, preferenčních dohod na nákup produktů pocházejících z lesního hospodářství, technické a technologické pomoci a také podílu na nákladech vzniklých v souvislosti s ochranou životního prostředí;

24. doporučuje rozsáhle a především ve stavebnictví propagovat výroby z dřevní suroviny, která zaručuje prodloužené skladování uhlíku pohlceného během asimilace oxidu uhličitého porostem;

25. zdůrazňuje, jak již oznámil dříve, že je zapotřebí, aby na mezinárodní úrovni a na úrovni EU, jednotlivých zemí, regionů a obcí existoval dobře koordinovaný meziodvětvový politický přístup, jenž by patřičně zohlednil vývoj globální situace a jehož cílem by bylo zajistit skutečně udržitelnou správu lesních zdrojů, která by spojovala strategii zmírnění změn klimatu s činnostmi určenými k přizpůsobení se této změně. Proto žádá, aby EU v mezinárodní komunitě hrála významnější roli a naléhá na členské státy, aby vynaložily úsilí na splnění svých závazků v oblasti zmírňování změn klimatu definovaných v rámci Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu a Kjótského protokolu a s podporou přizpůsobení se vlivům změn klimatu (6. základní činnost akčního plánu na období 2007–2011); je potěšen, že Evropská komise navrhuje zřízení celosvětového mechanismu pro uhlík z lesnictví (GFCM) v rámci Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu, který bude založený na systému stálého financování, a navrhuje, aby byla vyčleněna významná část výnosů z prodeje na dražbu kvót v rámci systému pro obchodování s emisemi skleníkových plynů na boj proti odlesňování a znehodnocování lesů v rozvojových zemích;

26. poukazuje na nezbytnost další podpory politiky v oblasti lesnictví, jelikož je úzce propojena s cílem zvýšení energetické účinnosti o 20 % do roku 2020 a se snížením množství oxidu uhličitého, na což má vliv velká rozloha lesů dosahující téměř 35 % rozlohy Evropy; za účelem dosažení této energetické účinnosti bude nutné podporovat tepelné využívání biomasy a jeho upřednostňování před výrobou elektřiny. K tomu bude nutné toto využívání začlenit do globálních posouzení energetické situace, jelikož se jedná o neúčinnější využívání biomasy;

27. upozorňuje na to, že je nutné provádět další činnosti omezující růst biotických a abiotických škod v lesích, včetně škod způsobených lidmi, což bylo zohledněno v akčním plánu na období let 2007–2011;

28. konstatuje, že funguje řada osvědčených postupů zavedených EU, jež je třeba dále rozvíjet a zapojit do diskusí a hledání nových nápadů experty z jednotlivých zemí, zejména těch, kde je nejlepší lesní hospodářství, a zástupce místních a regionálních orgánů z míst, kde toto odvětví hospodářství má zásadní význam;

29. je si vědom důležité role zveřejňování problémů lesnictví celé Evropy a poukazování na ně, včetně role EU prostřednictvím ministerské konference o ochraně lesů v Evropě (MCPFE), a doporučuje upevnění spolupráce s touto institucí;

30. doporučuje, aby byly zahájeny práce na vytvoření právního a strukturálního rámce meziodvětvových činností Evropské komise, které umožní koordinaci činností evropské politiky v oblasti lesnictví, což bude mít rozhodující význam po ukončení akčního plánu na období let 2007–2011;

31. vzhledem k meziodvětvovému charakteru problémů v oblasti lesnictví doporučuje, aby byly zahájeny práce na vytvoření instituce odpovědné za politiku EU v oblasti lesnictví a na vybavení této instituce nezbytnými finančními nástroji;

Uskutečňování stanovených úkolů pomocí vzdělávání

32. souhlasí s podporou vzdělávacích a informačních činností v oblasti ochrany životního prostředí, i když se domnívá, že výsledky zvyšování veřejného povědomí, pokud jde o výhody plynoucí z udržitelného lesního hospodářství, jsou stále nedostačující, a proto veřejnost v EU zcela nechápe výhody, které z toho plynou pro rozvoj venkovských oblastí;

33. doporučuje, aby se zvýšila podpora vzdělávacích a informačních činností, zejména pro majitele, ale i pro správce lesů, v oblasti udržitelného lesního hospodářství a podílu lesní biomasy na dosažení priorit 20/20/20;

Vědecká podpora jako základní podmínka splnění stanovených cílů

34. věda a lesní hospodářství mají klíčový význam pro přizpůsobení se změnám klimatu pomocí změny činností přímo souvisejících s pěstováním lesa, při němž se přizpůsobují vhodné druhy dané lokalitě a obnovují se druhy lesů, které zajišťují větší pružnost ohledně změn klimatu. Obzvláště mohou být lesy v horách významně ovlivněny ve své ochranné funkci proti přírodním nebezpečím;

35. podporuje vědecko-výzkumné iniciativy zkoumající energetické možnosti jednotlivých druhů stromů a způsoby jejich vysazování, přizpůsobivost různým klimatickým a geografickým podmínkám a genetické šlechtění, díky nimž lze dosáhnout velký nárůst lesní biomasy využívané jak k energetickým účelům, tak v rámci produkce stavebního dřeva, což umožňuje zvýšit produkci určenou k oběma účelům. Zároveň je však také třeba systematicky zkoumat a odhadovat ekologické dopady;

Certifikace jako součást udržitelného lesního hospodářství

36. plně souhlasí s podporou používání dřeva a dalších lesních produktů z udržitelně spravovaných lesů. Týká se to zejména energie a surovin. Zároveň podporuje certifikace zaručující správnou správu lesních oblastí a předcházení zavádění dřeva neznámého původu na trh, ale rovněž zdůrazňuje řídicí úlohu, kterou mohou hrát místní a regionální orgány;

37. podporuje prosazování globální certifikace dřeva a produktů ze dřeva, jako např. iniciativy FLEGT (pokud se opírají o stávající certifikační systémy PEFC nebo FSC) v boji proti nelegálnímu kácení lesů a další iniciativy zaměřené na uzavření dohody bojující proti tomuto jevu, jež přispějí, přihlédneme-li k preferování výrobků pocházejících z certifikovaných subjektů, k účinnému zastavení přílivu dřeva a výrobků nelegálního původu;

38. vyzývá, aby se na jednotlivých úrovních rozhodování zvažilo možné datum zavedení povinné certifikace na území EU;

Hospodářské činnosti související s biologickou rozmanitostí a multifunkčností lesů

39. s ohledem na to, že nárůst biologické rozmanitosti zvyšuje odolnost lesů, díky čemuž umožňuje mnohem větší využití potenciálních možností lokalit, upozorňuje na preferování činností jdoucích tímto směrem (zvyšování biologické rozmanitosti), přičemž je vždy třeba mít na paměti multifunkčnost lesů a jejich udržitelný rozvoj, za tímto účelem navrhuje, aby byly nové výsadby spravovány v souladu se zásadami udržitelného životního prostředí, jež zabezpečí ochranu půdy, flóry a fauny;

40. zdůrazňuje, že lesy zabraňují změnám klimatu, mimo jiné díky multifunkčnímu hospodářství, a ukládají 77 % světových zásob oxidu uhličitého do biomasy, čímž hrají důležitou roli v globálním oběhu uhlíku a současně regulují biologické cykly a chrání půdu a vodu, a proto bez mimořádné pozornosti, která jim bude věnována, nebude dosaženo žádných ekologických cílů;

41. vyzývá společně členské státy a Evropskou unii, aby využily mezinárodní rok lesů 2011 jako příležitost ke kvantitativnímu skoku v odvětví lesnictví a dřevařství.

V Bruselu dne 4. prosince 2009.

předseda
Výboru regionů
Luc VAN DEN BRANDE